

Povilas Plechavičius

Straipsnis iš Vikipedijos, laisvosios enciklopedijos.

Povilas Plechavičius (1890 m. vasario 1 d. Židikų valsčius, Mažeikių apskr. – 1973 m. gruodžio 19 d. Čikagoje) – Lietuvos kariuomenės generolas.

Biografija

P. Plechavičius gimė ūkininkų ir bajorų giminės šeimoje, krikštytas Pikelių bažnytėlėje. Būsimasis generolas buvo antras gausios šeimos vaikas – jis turėjo penkis brolius ir šešias seseris. Dvi seserys mirė jaunos, du broliai žuvo Sibire, likusieji šeimos nariai įvairiais keliais pateko į JAV.

Pradėjęs mokytis Lietuvoje, Maskvoje 1908 m. baigė gimnaziją, 1911 m. komercijos institutą, 1914 m. Orenburgo kavalerijos karo mokyklą. Rusų armijos kavalerijos dalinyje dalyvavo Pirmajame pasauliniame kare, o revoliuciniais 1917 m. kovojo prieš bolševikus Rusijos pietuose. 1918 metais grįžęs į Lietuvą, apsigyveno Žemaitijoje ir suorganizavo žemaičių partizanų rinktinę, kovojusią prieš bolševikus, užėmusius Mažeikius ir Telšius. Tapo Mažeikių karo komendantu, kovojo su bermontininkais, lenkais.

Likvidavus bolševizmo pavojų Žemaitijoje, P. Plechavičiui buvo iškelta byla neva už per daug žiaurų priešų naikinimą. Teisme kaltinimą palaikė Seimo narė socialdemokratė L. Purėnienė. Kai žodis buvo suteiktas kaltinamajam, jis lakoniškai pareiškė: „Gerbiamas Teisme, jei tuo metu ten nebūtų buvę manęs ar kito panašaus asmens, tamstos šiandien čia nesėdėtumėte“. Kaltinamasis buvo išteisintas.

1920 metais kovojo su lenkais prie Seinų, Augustavo miškuose, prie Varėnos ir kitur. Už kovas dėl Lietuvos laisvės jis apdovanotas Vyčio kryžiaus ordinu.

1924 m. P. Plechavičius baigė Aukštuosius karininkų kursus Kaune, 1926 metais – Generalinio štabo akademiją Prahoje. Lietuvos kariuomenėje tarnybą pradėjo kapitonu, baigė generolu leitenantu. Vadovavo 1926 metų gruodžio 17 d. perversmui Lietuvoje. Nuo 1927 m. buvo Lietuvos kariuomenės vyriausiojo štabo viršininku. 1929 m. vasario 13 d. gen. P. Plechavičius prieš savo valią buvo išleistas į atsargą.

Pirmosios sovietinės okupacijos metais pasitraukė į Vokietiją, o prasidėjus Vokietijos – Sovietų Sąjungos karui, grįžo į Lietuvą. 1944 m. vadovavo Vietinei rinktinei. Likvidavus Vietinę rinktinę buvo suimtas ir išvežtas į Salaspilio koncentracijos stovyklą, po to – į Dancigą, Klaipėdą, o iš ten paleistas. Netrukus po to P. Plechavičius išvyko į Vokietiją.

Po Antrojo pasaulinio karo sovietų slaptosios tarnybos planavo P. Plechavičių pagrobti ir iš Vakarų Vokietijos išvežti į sovietų zoną. Tam buvo užverbuotas buvęs Kauno komendantas Juozas

Povilas Plechavičius	
	
Gimė:	1890 m. vasario 1 d. Židikų valsčius, Mažeikių apskr.
Mirė:	1973 m. gruodžio 19 d. (83 metai) Čikagoje
Tėvas:	Ignas Plechavičius (1852-1928)
Motina:	Konstancija Bukontaitė-Plechavičienė (g. 1862 m.)
Veikla:	Lietuvos kariuomenės generolas.
Žymūs apdovanojimai:	
<ul style="list-style-type: none"> ■ 1920 m. Vyčio kryžiaus ordinas. ■ 2004 m. Vyčio Kryžiaus ordino Didysis kryžius 	

Mikuckis, kuriam buvo pavesta nugirdyti P. Plechavičių ir jį pagrobtį. Jam tai nepavyko – nusigerdavo pats Mikuckis.

Nuo 1949 m. P. Plechavičius apsistojo JAV, kur gyveno jo motina. Gyvendamas Čikagoje, generolas domėjosi lietuviška veikla, kultūriniu gyvenimu, ypač lietuvių veteranų sąjungos „Ramovė“ veikla. Gen. P. Plechavičius mirė 1973 m. gruodžio 19 d., palaidotas šeimos kape Šv. Kazimiero kapinėse Čikagoje. Prie kapo duobės jo bendražygis gen. S. Dirmantas kalbėjo: „Kaip tikras karys, veiksmo, o ne žodžių žmogus, velionis nebuvo kalbus ir tomų neprirašė. Jo nuveikti darbai ir nepalūžtantis ryžtas yra sektini pavyzdžiai, kaip reikia aukotis už tautos idealus“.

Tėvas Ignas Plechavičius (1852–1928) buvo sumanus ūkininkas. Palaidotas Ukrių kapinėse. Povilo motina Konstancija Bukontaitė-Plechavičienė (g. 1862 m.) paveldėjo tėvų ir protėvių bajorų gūžtą Bukončiuose, 1887 metais ištekėjo už Igno Plechavičiaus, kilusio iš Padvarėlio k. (Akmenės valsčius). Sulaukusi 82 metų, artėjant antrajai bolševikų okupacijai, pasitraukė iš gimtinės; 1949 metais pasiekė JAV ir apsigyveno pas dukrą Elena Legeckienę Niujorke. Mirė 1959 metais, palaidota šeimos kape Šv. Kazimiero kapinėse Čikagoje.

Istorikai jį vertina kontroversiškai – dešinesnių pažiūrų laiko tautos didvyriu, sustabdžiusiu iš Maskvos kontroliuojamo bolševikinio kominternu įsigalėjimą Lietuvoje, kairesnių – karinga ambicinga asmenybe, į raudonąjį terorą Žemaitijoje 1918 m. atsakiusį baltuoju, 1926 m. Kaune įvykdžiusį antidemokratinį karinį perversmą, nukreiptą prieš kairiuosius ir atvedusį į valdžią autoritarinę Antano Smetonos valdžią, o 1944 metais nepaklususį netgi vokiečių karinei vadovybei ir išsaugojusį daugelio lietuvių gyvybes.“

Vyčio Kryžiaus ordino Didysis kryžius nuo 1991 m.

[rodyti]

Rodomas puslapis "http://lt.wikipedia.org/w/index.php?title=Povilas_Plechavi%C4%8Dius&oldid=3573456"

Kategorijos: Vyčio Kryžiaus ordino Didžiojo kryžiaus kavalieriai | Lietuvos karininkai | Rusijos imperijos kavaleristai

- Šis puslapis paskutinį kartą keistas 27 rugsėjo 2011 13:04.
- Tekstas pateikiamas pagal Creative Commons Attribution/Share-Alike Licenciją; gali būti taikomos papildomos sąlygos. Detaliau – Terms of Use .

Vietinė rinktinė

Straipsnis iš Vikipedijos, laisvosios enciklopedijos.

Lietuvos Vietinė rinktinė (vok. *Litauische Sonderverbände*) – 1944 m. vasario 16 d. generolo Povilo Plechavičiaus įkurta sukarinta organizacija Lietuvos valstybei atkurti ir jos sienoms ginti.

Turinys

- 1 Vietinės rinktinės sukūrimas
- 2 Veikla
- 3 Šaltiniai
- 4 Literatūra

Vietinės rinktinės sukūrimas

Nacistinė valdžia, 1942 m. pablogėjus padėčiai Rytų fronte, panoro organizuoti lietuviškąjį SS dalinį, analogišką sukurtiems Latvijoje ir Estijoje. Nepavykus to padaryti, griebtasi represijų: uždarytos aukštosios mokyklos, žymūs inteligentai ištremti į Štuthofo koncentracijos stovyklą, suintensyvintas jaunimo gaudymas darbams Vokietijoje.

1943 m. Rytų Lietuvoje atsirado sovietų partizanų būriai, per mesti iš Sovietų Sąjungos. 1943 m. rudenį vokiečiai vėl bandė suformuoti lietuvišką SS dalinį. Lietuvos kariškiai ir visuomenės veikėjai sutiko organizuoti karinį dalinį, vadovaujamą lietuvių karininkų, kuris gintų Lietuvą nuo SSRS diversinių būrių, kitų priešų ir artėjančios Raudonosios armijos. Vokiečių karinė valdžia nenoromis sutiko su tokiais siūlymais. Taip susikūrė Vietinė rinktinė (VR), kuriai vadovauti sutiko generolas P. Plechavičius, Antrojo pasaulinio karo pradžioje grįžęs į Lietuvą iš Vokietijos.

Formaliai Vietinė rinktinė įkurta 1944 m. vasario 13 d. Ostlando vyriausiojo SS ir policijos vado (*Höherer SS- und Polizeiführer*) F. Jeckelno štabe Rygoje, kur dalyvaujant P. Plechavičiui buvo paskelbtas atitinkamas susitarimas.^[1]

1944 m. vasario 16 d. generolas Plechavičius per radiją kreipėsi į Lietuvos jaunimą ir pakvietė savanorius į jo organizuojamą rinktinę. Kreipimėsi akcentuota būtinybė kovoti su „raudonuoju banditizmu“ ir Armija Krajova. Į generolo kvietimą greitai buvo atsiliepta: planuotas savanorių kontingentas surinktas per savaitę. Gen. P. Plechavičius per trumpą laiką suorganizavo 12 batalionų po 750 karių ir dalinius prie komendantūrų. Po Lietuvos vėliava į Vietinę rinktinę susibūrė maždaug 20 tūkstančių žmonių.^[2] Vietinės rinktinės kariai vilkėjo vokiškas uniformas, skiriamieji ženklai buvo trispalvis antsiuvas ant rankovės su užrašu „Lietuva“.

Veikla

1944 m. balandžio 1 d. Vietinės rinktinės batalionai įžengė į Vilnių. Lenkų pagrindis Vilnių laikė sudėtine Lenkijos dalimi, dėl to greitai prasidėjo konfrontacija su Armija Krajova. Iš viso į Rytų Lietuvą buvo perdislokuoti 7 batalionai (301–306 ir 308), siekiant pristabdyti ten veikusių SSRS diversinių grupių ir Armija Krajova veiklą. Rinktinei trūko ginkluotės ir amunicijos. Vietinė rinktinė 1944 m. pavasarį ties Graužiškiais susikovė su Armija Krajova. Kautynėse dalyvavo 24 Utenos (iš jų žuvo 21) ir 60 Marijampolės pulkų kariūnų. Dalis žuvusiųjų palaidoti Utenoje, kiti – Ašmenos kapinėse. Lenkai paėmė nemažai belaisvių, kuriuos, nurengę uniformas, vėliau paleido. Kitus karius, jiems grįžus į kareivines, vokiečiai nuginklavo ir išvežė darbams į Vokietiją.^[3]

Nacistinė karinė vadovybė bandė apgauti generolą ir panaudoti Vietinę rinktinę Rytų fronte prieš Raudonosios armijos tankus. Perpratęs nacių planus, gen. P. Plechavičius spėjo duoti įsakymą dalinių vadams nepaklusti nacių reikalavimams ir VR karius paleido neribotų atostogų, o tai įsiutino vokiečius. Gegužės 15 d. buvo areštuota VR vadovybė, pradėtas iš anksto suplanuotas VR likvidavimas.

1944 m. gegužės 15–21 dienomis, artėjant frontui, okupacinė nacių valdžia su jos apginkluota Armija Krajova Lietuvos vietinę rinktinę panaikino, SS pajėgomis išformavo Vietinės rinktinės padalinius, o štabą su generolu P. Plechavičiumi suėmė (dar buvo spėta nurodyti apie dviem tūkstančiams Marijampolės karo mokyklos kursantų išsislapstyti). Apie 300 kariūnų tai padaryti nesuskubo – buvo aprengti vermachto uniformomis bei išvežti į nacistinę Vokietiją ir pasklido pasaulyje. Kariūnai Juodkojis, Juozaitis, Vasiliauskas vokiečių apkaltinti dezertyravimu ir sušaudyti.

Gen. P. Plechavičius vokiečiams nepasidavė, todėl buvo suimtas ir išvežtas į Salaspilio koncentracijos stovyklą, po to – į Dancingą, Klaipėdą, o iš ten paleistas. Netrukus po to P. Plechavičius vėl pasitraukė į Vokietiją. Dalis Vietinės rinktinės narių tais pačiais ir sekančiais metais papildė kovotojų už nepriklausomybės atkūrimą – Lietuvos partizanų gretas. Daug VR narių žuvo ir pateko į gulagus.

Paminint Lietuvos rinktinės šešiasdešimtmetį, LR prezidentas Rolandas Paksas Vyčio kryžiaus ordino Didžiuoju kryžiumi po mirties apdovanojo rinktinės įkūrėją ir vadą gen. P. Plechavičių, o Vyčio kryžiaus ordino Komandoro didžiuoju kryžiumi – rinktinės viršininką Oskarą Urboną. 2004 m. birželio 18 d. Paneriuose atidengtas paminklas nacių nužudytiems Vietinės rinktinės kariams.

Šaltiniai

- ↑ <http://www.genocid.lt/Leidyba/10/petras.htm>
- ↑ <http://www.leonoxiiiifondas.lt/index.php?id=539>
- ↑ http://www.utena-on.lt/Utenos_enciklopedija/kovos/kovos_uz_lietuvos_nepriklausomyb.htm

Literatūra

- Generolo P. Plechavičiaus vietinės rinktinės kariai ir vadai: istorinės-dokumentinės apybraižos, atsiminimai (sud. Stasys Gvildys). - Kaunas: Lietuvos nepriklausomųjų rašytojų sąjunga, 2008. - 360 p. - ISBN 978-9986-940-42-5

Rodomas puslapis "http://lt.wikipedia.org/w/index.php?title=Vietin%C4%97_rinktin%C4%97&oldid=3643212"

Kategorijos: Kariniai daliniai | Rezistencija Lietuvoje

-
- Šis puslapis paskutinį kartą keistas 6 lapkričio 2011 13:41.
  - Tekstas pateikiamas pagal Creative Commons Attribution/Share-Alike Licenciją; gali būti taikomos papildomos sąlygos. Detaliau – Terms of Use .